

Materiały faktograficzne

Michał Suszczewicz

Raport z analizy potencjału turystyczno-kulturowego powiatu nowosolskiego

Abstrakt: Analiza potencjału turystyczno-kulturowego mikroregionu oparta została na metodzie opracowanej w tym celu i opublikowanej pierwotnie w monografii A. Mikos v. Rohrscheidt "Turystyka Kulturowa. Fenomen, potencjał, perspektywy", Wydanie 2, Poznań 2010. Uwzględnia ona potencjalne cele turystyki kulturowej w powiecie, pozostałą ofertę czasu wolnego oraz inne czynniki wpływające na turystykę kulturową, infrastrukturę turystyczną, w tym służącą spędzaniu czasu wolnego oraz komunikacyjną, noclegową i gastronomiczną. Waloryzację przeprowadzono w oparciu o metodę bonitacji punktowej z odpowiednio dobranymi kryteriami oceny, odpowiadającym skali popularności danej grupy atrakcji i typu wypraw kulturowych

1. Dane dotyczące przebiegu badania

Obszar badania: powiat nowosolski

Lokalizacja: Województwo lubuskie

Zasięg: mikroregion

Metodologia: metoda oceny potencjału turystyczno- kulturowego mikroregionów zawarta w Mikos von Rohrscheidt A., 2010, Turystyka kulturowa. Fenomen, potencjał, perspektywy. (Wyd.2) Wyd. KulTour.pl, Poznań

Kwerenda źródłowa literatury i materiałów: czerwiec-sierpień 2015

Zapytania waloryzacyjne w obiektach i wizje lokalne: sierpień 2015

Badania terenowe: 10-14 sierpnia 2015

Przeprowadzający badania terenowe: Michał Suszczewicz

Data wypełnienia formularza: 15 sierpnia 2015

2. Formularz waloryzacyjny

Kategoria I: Potencjalne cele turystyki kulturowej

I.A: Zabytki:

I.A. a) Obiekty sakralne:

Inne sanktuarium tej rangi lub sanktuarium o znaczeniu regionalnym bez historycznego kultu (za pierwsze dwa) (3)

Sanktuarium Matki Bożej Królowej Pokoju w Otyniu (Kościół pw. Podwyższenia Krzyża Świątego) (3)

Inna świątynia innych wyznań i religii Z (2)

Cerkiew w Lipinach (2)

Dawna świątynia braci morawskich w Nowej Soli (2)

Inny obiekt sakralny o znacznych walorach architektonicznych (za pierwsze trzy) (4)

Nowe Miasteczko – kościół św. Marii Magdaleny z XIV w. (styl gotycki, wyposażenie barokowe, tryptyk gotycki Mistrza Oltarzy z Gościeszowic) (4)

Koźuchów - Kościół parafialny pw. Matki Bożej Gromnicznej z XIV w. (styl gotycki, renesansowy i barokowy, renesansowe epitafia) (4)

Kościół p. w. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Lubięcinie z XVIII w. (styl szachulcowy) (4)

I.A. b) Zamki i pałace:

Zamek lub pałac historyczny ZD (za pierwsze trzy) (3)

Zamek książęcy w Kozuchowie (3)

Broniszów – renesansowy dwór obronny rodu von Kottwitz (3)

Zamek lub pałac stylizowany D (za pierwsze dwa*) (2)

Bielice - pałac rodu von Rosenegk z XIX w. (2)

Kolsko – pałac rodu von Klitzing z XIX w. (2)

Ruina historycznego zamku, pałacu, grodu niedostępna (za pierwsze trzy****) (1)

Siedlisko – Ruina zamku Rechenbergów/Schoeneichów (1)

Otyń – Ruina pałacu/klasztoru pojezuickiego (1)

Borów Polski – dwór Rechenbergów w ruinie (1)

I.A. c) Inne zabytkowe obiekty architektoniczne i techniczne:

Historyczny zespół urbanistyczny z rynkiem, zachowany we fragmentach (pierwsze dwa) (3)

Kozuchów (3)

Bytom Odrzański (3)

Budynek o znacznych walorach architektonicznych ZD (pierwsze trzy**) (4)

Magazyn solny z XVIII w. w Nowej Soli (4)

Dawny ratusz w Nowej Soli (4)

Ratusz renesansowy w Bytomiu Odrzańskim (4)

Budynek, miejsce ważnych wydarzeń Z (pierwsze dwa****)(1)

Wieża dawnego ewangelickiego Kościoła Łaski w Kozuchowie (1)

Ruina kościoła ewangelickiego w Bytomiu Odrzańskim(1)

Historyczne fortyfikacje miejskie zachowane z znacznej części ZD (4)

Kozuchów – znaczne fragmenty murów miejskich z XIV w. (4)

Zabytek techniki/obiekt przemysłowy o znaczeniu krajowym ZD (pierwsze dwa*) (7)

Most podnoszony w Nowej Soli (kanał portowy Odry, 1927 rok) (7)

Zabytek techniki/obiekt przemysłowy o znaczeniu regionalnym ZD (do trzech**) (3)

Wiatrak-koźlak w Lubięcinie (3)

Most kolejowy w Stanach gm. Nowa Sól (pocz. XX w., największe przęsło nurtowe w kraju) (3)

I.A. d) Obiekty militarne:

Pojedyncze dostępne fragmenty umocnień (pierwsze dwa**) (1)

Schron „stodoła” w Różanówce gm. Siedlisko (lata 30. XX w.) (1)

Linia Środkowej Odry (Oderstellung) – ruiny schronów z okresu międzywojennego (1)

Dodatkowe punkty za wszystkie obiekty wpisanych powyżej klas:

Za możliwość zamówienia przewodnika obiektowego (pierwsze pięć*) (1 pkt)

Zamek książęcy w Kozuchowie (1)

Zamek Rechenbergów/Schoeneichów w Siedlisku (1)

Własny materiał informacyjny w obiekcie, jak publikacje monograficzne, albumy (za pierwsze trzy obiekty) (1 pkt),

Zamek książęcy w Kozuchowie (1)

Zamek Rechenbergów/Schoeneichów w Siedlisku (1)

I.B. Miejsca historyczne lub znaczące:

I.B. a) Budowle historyczne i monumenty:

Pomniki lub obiekty małej architektury o znaczeniu lokalnym (do trzech****) (1)

Pomnik św. Jana Nepomucena w Kozuchowie (1)

Pomnik Rybaka w Nowej Soli (1)

Miejsca związane z biografią osób o regionalnym znaczeniu (pierwsze dwa) (1)

Bytom Odrzański - Schönaichianum - miejsce pobierania nauki przez J. Jonstona (1) (przyrodnika i filozofa) i Jonasa Szlichtinga (1) (teologa ariańskiego)

Miejsca związane z biografią osób innej narodowości, ważnych w skali krajowej dla tych narodowości (za pierwsze dwa) (2)

Bytom Odrzański - miejsce pobierania nauki przez M. Opitza - niemieckiego poety i teoretyka literatury (2)

I.B. b) Cmentarze historyczne

Inny cmentarz zabytkowy z ciekawymi obiektami sztuki sepulkralnej*** (do dwóch) ZD (1)

Lapidarium rzeźby nagrobnej w Kozuchowie (1)

Cmentarz zabytkowy w Bytomiu Odrzańskim (1)

I.B. c) Budowle współczesne

Brak znaczących obiektów w powiecie

I.C) Pojedyncze dzieła sztuki:

Pojedyncze obiekty sztuki o znaczeniu regionalnym (do trzech*) (3)

Krzyże pokutne w Bytomiu Odrzańskim (1), Borowie Wielkim (1), Kozuchowie (1)

Obiekty, instalacje lub zespoły sztuki współczesnej o znaczeniu regionalnym (do trzech**) (2)

Pomnik Krasnala w Nowej Soli (2)

Pomnik Kota w Butach w Bytomiu Odrzańskim (2)

I.D. Muzea i wystawy (w tym skanseny, galerie, muzea techniki)

Muzea o znaczeniu regionalnym (do trzech) (5)

Muzeum Miejskie w Nowej Soli (5)

Muzea o znaczeniu lokalnym (do trzech****) (2)

Izba Regionalna w Kozuchowie (2)

Inne muzea typu skansenowskiego (za pierwsze dwa) (6)

Leśny Skansen Pszczelarstwa w Jodłowie (6)

Przy wszystkich uwzględnionych powyżej muzeach i ekspozycjach **dotatkowe** punkty za:

Przewodnicy obiektowi stali (2)

Muzeum Miejskie w Nowej Soli (2)

Przewodnicy obcojęzyczni obiektowi stali za każdy język do trzech (1)

J. niemiecki – Muzeum Miejskie w Nowej Soli (1)

Własny materiał informacyjny, wydany nie dawniej niż przed 5 laty (1)

„Nowosolskie ulice” – tomy I-IV - publikacja naukowa - popularyzacyjna, 2009-2012 (1)

"Nowosolskie środowisko plastyczne 1945-2013 w zbiorach Muzeum Miejskiego w Nowej Soli." - rok wyd. 2013 (1)

Sklep muzealny otwarty w godzinach pracy muzeum (1)

Muzeum Miejskie w Nowej Soli (1)

Przy muzeach regionalnych i lokalnych punkty dodatkowe za:

Stałe godziny otwarcia (1)

Muzeum Miejskie w Nowej Soli: pn-pt 9-15 (1)

Każdą wystawę tematyczną stałą powyżej czterech (do dwóch w sumie) (1)

„ Wnętrza mieszczańskie”, „ Przyroda doliny Odry”, „Nowa Sól - powstanie miasta”, „Historia wynalazków”, „Militaria” w nowosolskim muzeum miejskim (1)

I.E. Eventy kulturowe:

Regularne eventy kultury masowej o znaczeniu regionalnym (do trzech) (4)

Jarmark Mieszczański w Kozuchowie (4)

Flis Odrzański - Bytom Odrzański, Nowa Sól (4)

Lubięcińskie Reggualcje Letnie - Reggulator - Lubięcin (4)

Regularne działanie na terenie regionu grup inscenizacji historycznej (za pierwsze dwie) (5)

Bractwo Rycerskie Ziemi Bobrzańsko-Nadodrzańskiej (Żagań, zamek książęcy w Kozuchowie) (5)

I.F. Funkcjonujące zakłady przemysłowe z ofertą turystyczną:

Brak w powiecie

I.G. Kulturowo znacząca oferta przyrodnicza:

Rezerwat przyrody na terenie regionu (Poza Parkami Narodowymi i Krajobrazowymi) do trzech) (1)

Rezerwat „Jezioro Święte” gm. Kolsko (1)

Rezerwat „Mesze” gm. Kolsko (1)

Rezerwat „Bukowa Góra” gm. Otyń (1)

Ogród przy rezydencji, park kultywowany (za pierwsze dwa obiekty) (2)

Park przy dawnym pałacu rodu von Gleim w Solnikach (2)

I.H. Szlaki kulturowe:

Wirtualne szlaki turystyczne, przebiegające przez teren regionu (za pierwsze trzy) (2)

Szlak Dziadoszan (2)

Tropem Krzyży Pokutnych w Bytomiu Odrzańskim (2)

Szlak Wiatraków i Jezior (2)

Wirtualne trasy tematyczne w miejscowościach regionu (za pierwsze trzy) (1)

Wirtualna trasa turystyczna w Nowej Soli (1)

Szlakiem solnym po Nowej Soli (1)

Kategoria II: Elementy obsługi turystycznej:**II.A. Informacja turystyczna:**

Aktualny własny materiał informacyjny wysokiej jakości na temat regionu lub jego miejscowości (ogólnie) (2)

„Powiat nowosolski i powiat Goerlitz dla aktywnych”, Nowa Sól 2014 (2)

„By nie utracić piękna” - album LGD Lasów i Jezior, Siedlisko 2014 (2)

„Regesta fontium Freystadtensium”, Kozuchów-Zielona Góra 2014 (2)

Wersje obcojęzyczne materiału informacyjnego wysokiej jakości (każdy język do trzech) (1)

Poz. 1,3 - Publikacja w j. niemieckim (1)

II.B. Infrastruktura turystyczna:

Hotele 5,4,3,2,1-gwiazdkowe, hostele, schroniska, kwatery zorganizowane – (za pierwsze dwa obiekty każdej kategorii) (2)

Hotel Trazanit ***, Jesionka k. Kolska 57(2)

Pensjonat „Korona”***, Modrzyca k. Nowej Soli ul. M. Konopnickiej 43 (2)

Hotel "Złoty Lew", Bytom Odrzański ul. Rynek 15/16 (2)

Hotel „Polonia”, Nowa Sól ul. Wrocławska 14(2)

Winnica Kinga, Stara Wieś k. Nowej Soli 28 (2)

Ośrodek Wypoczynkowy „Józefów”, Józefów ul. Leśna 1 (2)

Restauracje z autentyczną krajową kuchnią tradycyjną (za pierwszy inny obiekt) (2)

Restauracja „We młynie”, Lubięcín 117a (2)

Inne restauracje (za pierwszy obiekt) (1)

Restauracja "Pod Złotym Lwem", Bytom Odrzański ul. Rynek 15 (1)

Dodatkowe punkty za historyczne wnętrza restauracji (za pierwsze dwa obiekty) (1)

Restauracja "Pod Złotym Lwem", Bytom Odrzański ul. Rynek 15 (1)

Restauracja „We młynie”, Lubięcín 117a (1)

Bistra, bary (za pierwszy obiekt) (1)

Pizzeria Maurizio, Nowa Sól ul. Kościuszki 2 (1)

Możliwość wynajęcia na miejscu autokaru, minibusa, samochodu (za pierwsze dwie oferty) (2)

Wynajem busów - Melmax, Nowa Sól ul. Zamiejska 28/3, 534 00 34 00, 501 376 800, biuro@mel-max.pl (2)

II.C. Infrastruktura komunikacyjna:

Inny* dworzec kolejowy na miejscu (za pierwszy) (2)

PKP Nowa Sól (2)

Dworzec autobusowy na miejscu (za pierwszy) (2)

PKS Nowa Sól (2)

Czynna przystań* pasażerska morska lub rzeczna (za pierwszą) (1)

Marina w Nowej Soli (1)

Droga ekspresowa lub droga główna krajowa w odległości mniej niż 10 km (za pierwsze dwie) (2)

S 3 Lubawka - Świnoujście (4)

Obecność komunikacji miejskiej, gminnej, regionalnej (2)
Komunikacja miejska Nowa Sól (2)

Całodobowa oferta taxi na miejscu (1)
Taxi w Nowej Soli (1)

Stała oferta powozów, bryczek i inna retro (za pierwszą ofertę) (3)
Ośrodek Pegaz w Lubięcinie (3)

II.D. Promocja turystyczna:

Nie stwierdzono działań w powiecie

Kategoria III: Pozostała oferta czasu wolnego:

III.A. Instytucje kultury i projekty kulturalne mające wpływ na turystykę kulturową

Sezonowa oferta teatralna lub muzyczna** (za pierwsze dwie) (1)

Reggulator - Lubięcin (1)

Bluesobranie - Nowe Miasteczko (1)

III.B. Atrakcje krajobrazowe:

Jezióra (zdatne do kąpielii, dostępne) ze szlakami pieszymi/rowerowymi (pierwszy akwen) (2)

Jezioro Rudno, gmina Kolsko (2)

Pomniki przyrody (za pierwsze dwa) (1)

„Nadodrzańskie dęby” w Nowej Soli (1)

„Sosna Francuzów” koło Bytomia Odrzańskiego (1)

III.C. Oferta sportowa, edukacyjna i rekreacyjna:

Plaże morskie ogólnodostępne, plaże jeziorne, rzeczne – (za pierwszy obiekt) (2)

Plaża nad Jeziorem Rudno w Uściu (2)

Stała oferta kursów językowych ogólnodostępnych (za pierwszą ofertę) (2)

Szkoła języków obcych, Nowa Sól ul. 9 Maja 14, tel. 603 075 508, e-mail: alicja121@onet.eu

Stale centra sportowe z ofertą ogólnodostępną (za pierwszy obiekt) (2)

MOSIR Nowa Sól (2)

Stadiony sportowe (za pierwszy obiekt) (1)

Stadion w Nowej Soli (1)

Szkoły i szkolenia sportowe ogólnodostępne (jeździeckie, lotnicze, inne) (pierwsze dwa) (1)

Stajnia Sportowa „Kosow”, Gołaszyn 34 (1)

Folwark Bulin, Bulin 1 (1)

Kategoria IV: Inne czynniki wspierające turystykę kulturową:

IV. A. Instytucje w regionie:

Brak w regionie

IV.B. Oferta turystyki zdrowotnej w regionie:

Brak w regionie

IV.C. Oferta turystyki biznesowej w regionie:

Całoroczne centra konferencyjne (za pierwszy obiekt) (3)

*Hotel Tanzanit***, Jesionka k. Kolska 57 (3)*

IV.D. Oferta shoppingu w regionie:

Deptak handlowy (za pierwszy) (2)

ul. Piłsudskiego - Nowa Sól (2)

IV.E. Zagraniczne Partnerstwa Miast i Regionów:

Istnienie zagranicznych związków partnerskich regionu lub jego miejscowości (pierwsze cztery) (1)

Kozuchów - Castelmola (1)

Nowa Sól - Achim (1)

Nowa Sól - Seftenberg (1)

Nowe Miasteczko - Bad Libenwerda (1)

Tabela 1. Punktacja ustalona w poszczególnych zakresach badania

Kategoria	Podkategoria	Uzyskane punkty	Maks. ilość punktów	Uwagi
I. Potencjalne cele turystyki kulturowej	I.A Zabytki, w tym:	75	475	
	I.A. a. zabytki sakralne	19	122	
	I. A. b. zamki i pałace	13	108	
	I.A. c. inne zab. archit. i techniki	37	140	
	I.A. d. obiekty militarne	2	18	
	I. A .e. dodatkowe punkty	4	85	
	I.B. Miejsca historyczne/znaczące	64	240	
	I.B. a. Budowle hist. i monumenty	6	102	
	I.B. b. Cmentarze historyczne	2	56	
	I.B. c. Budowle współczesne	0	10	
	I.C. Dzieła sztuki (pojedyncze)	7	72	
	I.D. Muzea i Wystawy	19	115+90	
	I.E. Eventy kulturowe	17	150	
	I.F. Zakł. przemysłowe z of.tur.	0	16	
	I.G. Kul. znacz.of. przyrodnicza	5	53	
	I.H. Szlaki kulturowe	8	106	
	RAZEM za kategorię I	139	1245	
II. Elementy obsługi turystycznej	II.A. Informacja turystyczna	7	17	
	II.B. Infrastruktura turystyczna	20	51	
	III.C. Infrastr. komunikacyjna	15	32	
	II.D. Promocja turystyczna	0	14	
		Razem za kategorię II	42	114
III. Pozostała oferta czasu wolnego	III.A Instytucje kultury	2	12	
	III.B. Atrakcje krajobrazowe	4	14	
	III.C. Oferta sport., eduk., rekr.,	9	13	
		Razem za kategorię III.	15	37
IV. Inne czynniki wspierające turystykę kulturową	IV.A. Instytucje w regionie	0	15	
	IV.B. Oferta turystyki zdrowotnej	0	16	
	IV.C. Oferta turystyki biznesowej	3	11	
	IV.D. Oferta shoppingu	2	11	
	IV.E. Zagraniczne partnerstwa	4	4	
		Razem za kategorię IV	9	57
SUMA	WSZYSTKIE KATEGORIE	205	1453	

3. Interpretacja wyników analizy potencjału

Powiat nowosolski w pierwszej, kluczowej kategorii uzyskał 139 punktów, które klasyfikują ten region w środkowej części **średniego potencjału kulturowego**. Na ten wynik miał wpływ dość bogaty zestaw różnych obiektów dziedzictwa kulturowego, które są zlokalizowane głównie w zachodniej części powiatu. Miejscami z największym potencjałem są miasta Kozuchów i Bytom Odrzański - ośrodki, których dzieje tworzyły historię regionu. Posiadają też najwięcej zachowanych zabytków materialnych. Stolica powiatu - Nowa Sól - to ośrodek dość młody, który prawa miejskie uzyskał dopiero w XIX wieku. To miasto powstałe na skutek procesu przyspieszonej industrializacji posiada jednak kilka obiektów ważnych i atrakcyjnych pod względem turystyczno-kulturowym. Innymi ważnymi miejscowościami na mapie powiatu są Nowe Miasteczko, Siedlisko oraz Otyń.

Powiat nowosolski charakteryzuje się dość dużą liczbą zamków i obiektów pałacowych. Jednakże większa część z nich znajduje się obecnie w ruinie. Ich stan przed 1945 rokiem był dobry, lecz zniszczenia powojenne doprowadziły do sytuacji, w której lista obiektów dostępnych i możliwych do bezpiecznego zwiedzania jest bardzo krótka. Zaliczają się do nich m. in. remontowany zamek książęcy w Kozuchowie, który obecnie jest siedzibą ośrodka kultury, oraz pałac w Solnikach spełniający funkcję hotelową. Pozostałe obiekty mają status ruin trwale zabezpieczonych, lecz bez możliwości zwiedzania. Niektóre zamki, można również zwiedzać okazjonalnie, głównie w związku z eventami organizowanymi na ich terenie (np. zamek w Siedlisku w czasie święta bżów). Waloryzacja potencjału ukazała także istnienie kilku ciekawych obiektów infrastruktury technicznej (szczególnie związanych z komunikacją), które mogłyby być zwiedzane w ramach regionalnego szlaku tematycznego.

Oprócz wyżej wymienionych obiektów potencjalnymi atrakcjami dla niektórych turystów kulturowych są zabytkowe świątynie, które dotrwały do chwili obecnej. Ze względu na podział wyznaniowy ludności (niemieckiej) przed rokiem 1945 wiele miejscowości posiadało wtedy dwa kościoły: ewangelicki i katolicki. Jednak po zmianach politycznych kościoły ewangelickie były rozbierane bądź ich wnętrza przystosowywano do pełnienia innych funkcji, co przyniosło im nieodwracalne ubytki substancji pierwotnej. Bodaj najcenniejszym obiektem z tej grupy wieża ewangelickiego kościoła łaski, wybudowanego na początku XVIII wieku w Kozuchowie. Obecnie kilka zachowanych zborów można oglądać m. in. w Kozuchowie i w Bytomiu Odrzańskim. Z tymi samymi miastami wiążą się też dzieje dynastii Piastów głogowsko-żagańskich, którzy w Kozuchowie na krótki okres ustalili nawet stolicę swojego księstwa.

Wpływ na ocenę potencjału miało zarówno istnienie prężnie działającego muzeum miejskiego w Nowej Soli, jak i aktywność lokalnych samorządów w zakresie organizacji stałych i sezonowych eventów kulturalnych. Kilka lokalnych szlaków kulturowych znacząco ułatwia zwiedzanie regionu i odkrywanie najważniejszych zabytków miejscowości w powiecie. Niestety status wszystkich tych systemów jest wirtualny, to znaczy nie posiadają one stałej koordynacji, co istotnie redukuje ich znaczenie jako potencjalnych produktów turystycznych i – z braku partnerów dla organizacji oferty na miejscu - zmniejsza ich atrakcyjność dla touroperatorów.

Na obszarze powiatu funkcjonuje kilka obiektów rejestrowanej bazy noclegowej. Jednak są one zlokalizowane głównie w największych miejscowościach powiatu. Jest to bardzo niekorzystne ze względu na znaczne rozciągnięcie geograficzne powiatu, co utrudnia zwiedzanie miejscowości najdalej położonych względem Nowej Soli. Ponadto baza noclegowa jest dość słabo zróżnicowana. Dominują obiekty o niewielkiej liczbie miejsc noclegowych: głównie o funkcji agroturystycznej oraz pokoje gościnne. W powiecie jest kilka hoteli, jednak brak zarówno obiektów o najwyższym standardzie, jak i kategoryzowanych hoteli w klasach ekonomicznych (1 i 2- gwiazdkowych). Niewątpliwym atutem jest istnienie

kilku stadnin i szkół jazdy, które uatrakcyjniają pobyt w regionie dla turystów kulturowych zainteresowanych również aktywnym spędzaniem czasu.

Dodatkowym utrudnieniem dla turystyki kulturowej w regionie jest mało rozwinięta komunikacja publiczna. Ze względu na problemy finansowe lokalnych przewoźników, siatka połączeń i częstotliwość kursów stale się zmieniają. Najmniejsze problemy komunikacyjne ma stolica regionu (połączenia z Zieloną Górą, Wrocławiem i Poznaniem). Pozostałe, mniejsze miejscowości posiadają względnie częste połączenia tylko w dni robocze i nauki szkolnej. Bardzo trudne jest poruszanie się pomiędzy poszczególnymi gminami w dni wolne od pracy oraz podczas wakacji letnich. Dlatego też najlepiej zwiedzać region z własnym samochodem, bądź rowerem – temu ostatniemu sprzyja dobrze rozwinięta sieć oznaczonych szlaków turystycznych.

Powiat nie angażuje się samodzielnie w promocję turystyczną. Nowa Sól albo poszczególne gminy wystawiają wprawdzie swoją ofertę na targach turystycznych, ale w ramach większych stoisk regionalnych (wojewódzkich), odnotowano też aktywność lokalnych grup działania. Brak stałych punktów informacji turystycznej na terenie powiatu mocno utrudnia uzyskanie informacji o zabytkach i regionie. Funkcje te częściowo spełniają lokalne urzędy, jednak z tego powodu bardzo utrudniona dostępność do informacji turystycznej w okresie dni wolnych jest.

4. Powiat nowosolski jako destynacja turystyki kulturowej

Powiat nowosolski posiada pewną grupę walorów, które na stałe mogą wpisać się w oferty dla turystów kulturowych. Ich ranga nie gwarantuje wprawdzie sukcesu ewentualnej samodzielnej oferty dla wycieczek, jednak mogłyby być ciekawymi atrakcjami tworzącymi przystanki podczas dłuższych wycieczek po regionie. Poniżej przedstawiono formy turystyki kulturowej, którym te walory najlepiej odpowiadają.

Turystyka miejska

Miasta powiatu są wprawdzie niewielkie, jednak reprezentują różnorodne typy historycznej urbanizacji i przez to mogą być ciekawe dla turysty. Kozuchów oraz Bytom Odrzański to ośrodki, których dzieje sięgają średniowiecza. W początku XII wieku Bytom Odrzański jeszcze jako gród był jednym z najważniejszych miejsc obrony państwa piastowskiego przez wojskami cesarza rzymsko-niemieckiego Henryka V. Z kolei Kozuchów w XIV wieku stał się siedzibą książąt glogowsko-żagańskich, którzy rezydowali w miejscowym zamku. Oba miasta mogą pochwalić się licznymi zabytkami z epoki gotyku, renesansu oraz baroku. W Kozuchowie zachowała się znaczna część średniowiecznych murów miejskich. Bytom Odrzański był dawniej silnym ośrodkiem oświaty: właściciel miasta w XVII wieku, Johann Schoeneich założył tu szkołę „Schönaichianum”, w której pobierało nauki wielu znakomitych osób, w tym Martin Opitz, wybitny poeta niemiecki. Poza tymi dwoma miastami w powiecie warto odwiedzić również Nowe Miasteczko, którego starówka została w ubiegłych latach starannie zrewitalizowana. Średniowieczny układ zabudowy zachował pomimo utraty praw miejskich, również Otyń. Nowa Sól jest przykładem nowożytnego założenia miejskiego. Miejscowość, która uzyskała prawa miejskie dopiero w XVIII wieku, jest przykładem miasta powstałego i rozwijającego się w ramach rewolucji przemysłowej, głównie dzięki inwestycjom przemysłu hutniczego i lekkiego.

Turystyka tematyczna

Jej walory w powiecie nowosolskim to głównie historyczne rezydencje: obronne i rep[rezentacyjne]. Są wśród nich znajdują się siedziby książęce (Kozuchów, Otyń), lokalnego rycerstwa (Borów Polski), czy miejscowych baronów (Siedlisko).

Zamki w mikroregionie to budowle gotyckie, płace są w większości renesansowe, ale można tu również zobaczyć obiekty z późniejszych epok. Wiele z nich obecnie jest w ruinie, głównie ze względu zniszczenia okresu powojennego. Jednakże coraz więcej obiektów, jak zamek w Kożuchowie czy pałac w Solnikach jest nadal użytkowanych, przez co można je zwiedzać i poznawać ich historię. Pomimo zniszczeń niektóre budowle nadal funkcjonują w ofercie turystycznej, a to dzięki organizowanym wokół nich eventom (na przykład Święto Bzów w Siedlisku). Listę potencjalnych atrakcji uzupełniają typowe dla historycznego Śląska, liczne tutaj krzyże pokutne z okresu średniowiecza w wielu miejscowościach.

Turystyka industrialna

W powiecie znajduje się kilka obiektów, które wyróżniają się swoją unikatowością na skalę przynajmniej regionalną. Są to w pierwszej linii dwa obiekty infrastruktury komunikacyjnej związane z rzeką Odrą: most podnoszony na kanale portowym w Nowej Soli oraz most kolejowy w Stanach. Ten drugi obecnie nie jest już używany w ruchu kolejowym, jednak dawniej spełniał bardzo ważną rolę w komunikacji regionalnej. Most został zbudowany na początku XX wieku, posiada pomimo zniszczeń czytelne elementy obronne (blokhausy), zachowane po zachodniej stronie przeprawy. Do obiektów tej grupy należą też pozostałości po dawnych magazynach soli, a także wiatraki-koźlaki w Lubięcinie

Turystyka sakralna

Na terenie powiatu nowosolskiego znajduje się jedno z regionalnych sanktuariów diecezjalnych biskupstwa zielonogórsko-gorzowskiego. Zostało ono erygowane zaledwie kilka lat temu, jednak do Otynia przyjeżdża znaczna grupa pielgrzymów, którzy oprócz uczestnictwa w obrzędach zwiedzają tę zabytkową świątynię. Ponadto w wielu miejscowościach powiatu można zwiedzić kościoły, których historia sięga nawet XIII wieku. Świątynie w Studzieńcu, Mirocinie Górnym czy Borowie Wielkim mają charakter gotycki. Wzniesiono je z wykorzystaniem naturalnych materiałów budowlanych tej ziemi, jakimi były kamienie polne, a na ich ścianach można zobaczyć zabytkowe płyty epitafijne z okresu nowożytnego. Również miasta powiatu posiadają znaczną liczbę zabytków sakralnych. Są to kościoły zarówno katolickie jak i (dawne) ewangelickie. W Nowej Soli do chwili obecnej zachował się budynek po zborze braci czeskich, którzy mieli w mieście swoją kolonię. Kożuchów zaś może się szczycić wieżą, która pozostała po dawnym Kościele Łaski wybudowanym poza murami ówczesnego miasta na początku XVIII wieku dla ewangelików.

Turystyka militarna

Nowa Sól i okolice posiadają kilka interesujących obiektów dla miłośników militariów i obiektów obronnych. Ciekawym obiektem jest schron maskowany jako stodoła. Znajduje się on w Różanówce koło Siedliska, jest jednym z obiektów wybudowanych w latach 30. XX wieku przez Niemców w ramach obrony kanału Kopenica. Niestety obecnie znajduje się on w dość złym stanie. Ostatnimi ważnymi dla osób interesujących się militariami są pozostałości po fortyfikacjach niemieckiej Linii Odry (Oderstellung). Była to umocniona linia bunkrów żelbetowych zlokalizowanych w dolinie rzeki Odry. W okresie po II wojnie światowej większość bunkrów została wysadzona, jednak ich położenie i pozostałości są nadal czytelne w terenie. Także most w Stanach może zaciekać miłośników militariów, a to ze względu na swoje umocnienia.

5. Postulaty

Możliwości powiatu w rozwijaniu turystyki kulturowej należy uznać za ograniczone, szczególnie ze względu na bliskość mikroregionów o znacznie większym potencjale i/lub lepiej rozpoznawalnych atrakcjach: powiatów zielonogórskiego, głogowskiego, żagańskiego i wolsztyńskiego. Jednak to samo może być także szansą dla analizowanego powiatu, który mógłby włączyć swoje dość skromne zasoby w Systemy linearne (szlaki kulturowe) i tym samym skłonić turystów do ich odwiedzania. W tym kontekście szczególnie warto rozważyć zabytki infrastruktury komunikacyjnej (mosty) oraz relikty umocnień – te ostatnie musiałyby jednak zostać poddane rewaloryzacji. Dlatego pierwszymi działaniami zmierzającymi do zagospodarowania i lepszego wykorzystania istniejącego potencjału powinny być: opracowanie i aktywna promocja przynajmniej paru pakietów dla turystów indywidualnych, wiążących zwiedzanie wspomnianych zabytków z aktywnością fizyczną (np. z rowerowym dojazdem), a następnie inicjatywa w powołaniu szlaku o takiej tematyce we współpracy z sąsiednimi powiatami. Poprawę frekwencji turystów może przynieść także zrealizowane wspólnie z pozostałymi powiatami na szlakach podniesienie statusu szlaków Odry i Dziadoszan do poziomu szlaków materialnych, to znaczy rozwiniętych produktów, gwarantujących realizację oferty (dotarcie, zwiedzanie, proste pakiety turystyczne) i aktywnie zabiegających o klientów. Byłoby to też wskazane dla lepszego wyróżnienia lokalnych atrakcji w kręgach turystów zainteresowanych dziedzictwem. Mikroregion nowosolski mógłby też skutecznie przyciągnąć turystów kulturowych przez promocję lokalnej historii (dawnego księstwa głogowskiego i niektórych miast) oraz walorów środowiska naturalnego, które również jest jego znaczącym atutem. Rozważyć należałoby powołanie punktów informacji na przykład przy obiektach noclegowych, obsługiwanych przez ich pracowników oraz opracowanie i sukcesywne wydawanie publikacji o charakterze popularyzacyjnym, jak też samodzielny udział w targach turystycznych, powoli tworzący markę regionu. Z pewnością ważne jest poprawianie funkcjonowania komunikacji publicznej pomiędzy miejscowościami, co jednak zważywszy na koszty może się okazać najtrudniejszym działaniem.